

Міністерство освіти і науки України  
Харківський національний педагогічний університет  
імені Г.С. Сковороди  
Польське Товариство педагогіки філософічної  
імені Броніслава Ф. Трентовського (ТРФ)  
Відділення загальної педагогіки та філософії освіти  
Національної академії педагогічних наук України  
Інститут вищої освіти НАПН України  
Кафедра філософії



За підтримки  
МІЖНАРОДНОГО БЛАГОДІЙНОГО ФОНДУ  
«ФОНД ОЛЕКСАНДРА ФЕЛЬДМАНА»

МАТЕРІАЛИ  
XXII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ  
КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ОСВІТА І ДОЛЯ НАЦІЇ»**

**«ОСВІТА У ВИКЛИКАХ СЬОГОДЕННЯ:  
СВІТОВІ ТА УКРАЇНСЬКІ КОНТЕКСТИ»**

*(25–26 червня 2021 року)*

Харків  
ХНПУ – 2021

**Редакційна колегія:**

- М.Д. Култаєва** – доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедрою філософії, головний редактор; Україна;
- Н.В. Радіонова** – доктор філософських наук, професор, заступник головного редактора; Україна;
- С.В. Бережна** – доктор філософських наук, професор; Україна;
- Бертелсен Дейл** – доктор філософії, професор Блумбергського університету; США;
- Гулда Мечислав** – доктор соціологічних наук, професор Гданського університету; Польща;
- І.Д. Денисенко** – доктор філософських наук, професор, Україна;
- О.О. Дольська** – доктор філософських наук, професор, Україна;
- І.О. Радіонова** – доктор філософських наук, професор; Україна;
- О.В. Садох** – доктор філософських наук, професор; Україна;
- М.В.Триняк** – доктор філософських наук, професор; Україна;
- О.М. Роговський** – доктор філософських наук, професор; Україна;
- К. Штадлер** – доктор філософських наук, професор Віденського Інституту права, Австрія.

*Затверджено Вченою радою*

*Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди  
Протокол №6 від 30 червня 2021 року*

**«Освіта і доля нації». «Освіта у викликах сьогодення: світові та українські контексти»:** Матеріали ХХІІ Міжнародної науково-практичної конференції (25–26 червня 2021 року) / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. – Харків: ХНПУ, 2021. – 96 с.

Збірник містить матеріали доповідей з питань філософії, світоглядної культури, життєтворчості та актуальних проблем освіти і виховання у сучасних соціокультурних контекстах.

Збірник розраховано на наукових та практичних працівників у галузі освіти, викладачів вищої та середньої школи, докторантів, аспірантів, магістрів та студентів вищих навчальних закладів.

2. Дольська О.О. Парадигмальні зміни у сучасній філософії освіти // Філософія освіти. Philosophy of Education. – Київ, 2018. – №2. – С. 146–162.

3. Дольская Ольга. Репрезентации тела и телесного в культуре after-post-modern // Mokslas ir praktika: aktualijos ir perspektyvos Mokslinių straipsnių rinkinys. Theory and practice: problems and prospects Scientific articles, Kaunas 2019, P. 84-92. URL: // <https://www.lsu.lt/wp-content/uploads/2019/07/Mokslas-ir-praktika-2019-Straipsniu-rinkinys.pdf>

4. Olga Dolska, Olga Gorodiskaya, Jakov Tararoyev. Anthropological dimension of constructivism in the culture of Presence // Studia Warمیńskie. Vol 56 (2019), p. 105–121. // URL: <https://czasopisma.uwm.edu.pl/index.php/sw/issue/view/331>

## **ФИЛОСОФСКАЯ ЭССЕИСТИКА КАК ШКОЛА КРЕАТИВНОГО МЫШЛЕНИЯ**

*Ю.Ю. Кобзева, м. Харьков*

К современному обществу можно применить такие характеристики, как динамичность, сложность, неоднозначность, противоречивость. Развитие инновационных технологий и доступность информационного пространства задают высокий уровень конкуренции и ускоряют темп взаимодействий и изменений, затрагивающих разнообразные стороны жизни. С одной стороны, данные особенности расширяют возможности для успешной самореализации личности во всех сферах деятельности. С другой стороны, современные условия предъявляют высокие требования к способности принимать самостоятельные решения, разрабатывать и реализовывать нестандартные идеи, переносить полученные знания в другие области жизни, изменять тактики поведения при решении разнообразных задач. Все эти характеристики входят в понятие креативности.

Технологический и социальный прогресс требует умений быстро адаптироваться к современным требованиям общества, меняться и совершенствоваться на основе самостоятельно приобретенных знаний, находить пути решения профессиональных и социальных задач в любых нестандартных ситуациях. Сегодня мало владеть одним простым способом мышления. Современное высоко дифференцированное общество базируется на множестве социальных рациональностей, требующих нередко отличных техник мышления. Да и сама наука также все больше поощряет новые стили мышления, новые процедуры доказательства, наконец, авторский подход к формулированию и

решению теоретических и практических задач. Таким образом, трансформация самого образа жизни современного человечества обосновывает значимость владения комплексными навыками мышления, прежде всего критического и творческого. Философская эссеистика в определенном смысле представляет собой школу креативного мышления. Между тем задачей эссеистики должен стать поиск языковых средств, адекватных коммуникативной цели автора текста и не во всех случаях ограниченных стандартами литературного языка, что позволяет поместить философскую эссеистику в контекст современной лингвистической прагматики и нестандартного мышления. Креативное письмо позволяет отойти от стандартного деления на сочинения-описания-рассуждения и перейти к эссеистической форме письма. Это может быть эссе на чужой текст; в качестве исходной реплики в письменном диалоге выступают в этом случае не только литературные фрагменты, но и любые отрывки, включая тексты СМИ, а так же собственный доказательный текст на спорную тему.

Философская эссеистика как потенция инвариантного смыслового базиса содержания человеческого познания определяет саму возможность когнитивной спонтанности, часто выступая как аналог хаоса в когнитивных процессах, составляющих креативное поле поиска, разнообразие ходов развертывания мысли... Активное допущение даже «глупых» действий и идей есть механизм выхода за пределы стереотипного мышления. Абсурд есть кладовая рационального, его стимул и его потенциальная форма. Феномен «продуктивных ошибок» четко соответствует логике прохождения через абсурд как необходимого условия креативности мысли. Философская эссеистика как школа креативного мышления являет собой «вакансию» бытия в мире, открывающуюся реальность как бы напрямую, а не через призму устоявшихся представлений. Это возможность пристановить в себе, насколько это возможно, соблазн принятия готовых, культурно апробированных оценок и интерпретаций.

## **УЧИТЕЛЬ І ЛІКАР: ЛЮБОВ ДО СПРАВИ, УЧНІВ І ЛЮДЕЙ**

*Г.В. Корж, м. Харків*

Хто в дитинстві не мріяв бути вчителем чи лікарем? Але щоб стати справжніми професіоналами, треба витратити багато років на теоретичне

## ЗМІСТ

1.	<i>Култаєва М.Д.</i> Освітні і виховні виклики пандемії .....	3
2.	<i>Дічек Н.П.</i> Етнокультурні уявлення української молоді у вимірі сучасних україно-польських відносин .....	4
3.	<i>Лях В.В.</i> Трансформація освіти в інформаційну добу: зміст і рамкові умови .....	8
4.	<i>Шевченко С.М.</i> Діти з особливими потребами в період навчання і виховання в екстремальних умовах пандемії.....	12
5.	<i>Усов Д.В.</i> Нові вимоги до толерантності в сучасному інформаційному суспільстві .....	16
6.	<i>Сагуйченко В.В.</i> Освітні і наукові комунікації: цифровий контент.....	18
7.	<i>Варич Н.І.</i> Україномовні маршрути в глобалізованому освітньому краєвиді.....	23
8.	<i>Васильченко Р.В.</i> Військова освіта і національна безпека України .....	24
9.	<i>Григорова Н.В.</i> Семантики і поняття кризи у німецькомовних дискурсах, присвячених COVID-19 .....	26
10.	<i>Грицай О.М.</i> Інтерактивна освіта: глобалізація та індивідуалізація освітнього процесу .....	27
11.	<i>Дольська О.О.</i> Інформаційний сад в якості локації соціалізації (про зміни геометрії простору соціалізації) .....	29
12.	<i>Кобзева Ю.Ю.</i> Философская эссеистика как школа креативного мышления.....	31
13.	<i>Корж Г.В.</i> УЧИТЕЛЬ І ЛІКАР: любов до справи, учнів і людей .....	32
14.	<i>Лаврова-Рейнфельд І.А.</i> Топологія сучасної освіти у суспільствах тотального цифрового контролю.....	36
15.	<i>Марчак О.Ю.</i> Освіта: уроки «текучої модерності».....	40
16.	<i>Радіонова Н.В.</i> Соціокультурний простір Слобожанщини ХІХ ст. у ретроспективі і перспективі розвитку сучасної освіти .....	42
17.	<i>Роговский А.М.</i> Ситуация постчеловека: опыт диагностики.....	44
18.	<i>Садоха О.В.</i> Освітні каузації в суспільстві ризику .....	46
19.	<i>Семко М.О., Шаблевська І.Ю.</i> Особливості функціонування системи освіти в умовах сучасних викликів .....	48